

Patrimoni

El possible temple fenici canareu haurà d'esperar

La 26a campanya d'excavacions al jaciment de Sant Jaume troba més elements de culte

J. JOAQUIM BUJ ALFARA
ALCANAR

La 26a campanya d'excavacions a Sant Jaume-Mas d'en Serrà ha tornat a evidenciar que l'àrea central i més elevada tenia un ús ben diferenciat respecte a la resta d'espais d'aquest assentament situat a Alcanar. Es podria tractar d'ambits destinats a culte, tal i com apunten els trets religiosos de caràcter fenici, la qual cosa s'espera poder confirmar en les properes temporades de treball al jaciment.

En els últims dies de la campanya, que s'ha acabat aquesta setmana, l'equip del Grup de recerca en arqueologia protohistòrica (GRAP) de la Universitat de Barcelona ha trobat un altre betil (pedra sagrada) que s'uneix a un parell més trobats anys enrere. El betil és una pedra allargada (un còdol en el cas de Sant Jaume) que s'interpreta com una representació de divinitat. Els primers que es van descobrir estaven junts i podrien representar un déu i una deessa.

Els treballs d'enguany s'han centrat en dos àmbits situats al centre del jaciment (A25 i A20), mirant d'aportar prou informació per a afirmar que podria haver-hi un possible temple fenici en aquest indret. Conscient de la repercussió que tindria, el GRAP es mostra prudent i s'estima més recollir prou indicis abans de confirmar-ho. «Es tractaria de l'assentament fenici més al nord de la Mediterrània. Podríem demostrar que uns 150 anys abans que els grecs fundessin Roses i Empúries, els fenicis ja s'haurien establert al sud de Catalunya», comenta el director de les excavacions, David Garcia. La colònia fenícia de la Península més pròxima l'hem de situar a Alacant.

La hipòtesi que l'àrea investigada podria ser un temple es basa en què l'àmbit està compartimentat en tres espais que podrien ésser un pati, un vestíbul i una sala interior. A més, està orientat cap al solstici d'estiu. Tot plegat, coincideix amb les característiques pròpies dels temples fenicis.

El director de la campanya d'excavacions a Sant Jaume-Mas d'en Serrà, David Garcia, mostra un betil (pedra sagrada) als assistents a la Jornada de portes obertes al jaciment d'Alcanar. FOTO: J. J. BUJ

Un dels arqueòlegs del GRAP ensenya l'estructura de l'àmbit on podria estar ubicat el possible temple d'origen fenici. FOTO: J. J. BUJ

Els navegants procedents del Pròxim Orient haurien arribat a la costa d'Alcanar amb la intenció de comerciar amb els pobles indígenes per obtenir plom de la zona de l'interior de l'Ebre, el Priorat i el Maestrat, fa 2.800 anys durant la primera edat de ferro. A canvi, els fenicis portarien productes 'exòtics' en aquella

època, com el vi. Un estudi que s'està realitzant pretén demostrar que la línia de costa estava més pròxima al jaciment que avui dia i l'Ebre podria desembocar prop de les Cases formant una badia natural on seria més fàcil fondrejar.

Aquesta relació comercial va més enllà i la gran quantitat de

pondus (peces de ceràmica per tensar els telers) emmagatzamades a Sant Jaume fa pensar que els indígenes podrien elaborar roba amb tecnologia fenícia que després es comercialitzaria a l'altre extrem de la Mediterrània. La producció es faria al poblat veí de la Moleta del Remei (Alcanar) i els mitjans de producció es guardarien a Sant Jaume.

Sobre l'origen del jaciment hi ha dues hipòtesis. La primera que s'ha formulat (que encara és l'oficial) apunta que podria tractar-se d'una gran residència fortificada d'un cabdill o cabdilla, seguint els models d'Orient. La segona, que està començant a prendre força darrerament, diu que seria una factoria fenícia. El GRAP, però, espera poder tindre'n més proves per assegurar-ho. Les dues teories podrien coexistir.

El Museu de les Terres de l'Ebre acollirà a l'octubre l'exposició itinerant 'Los pobles dels rius', que ja es va poder veure al Palau Oliver de Boteller de Tortosa i en què es podrà contemplar part de la vaixella trobada a Sant Jaume. La mostra a Amposta aportarà també materials del fons del Museu.